

De Gelderlander, dinsdag 20 oktober 2009, cultuur p. 18-19

Expositie: Museum de Lakenhal in Leiden richt expositie in over oprichter van kunststroming de Stijl

Alles draait om Theo van Doesburg

Wat Rem brandt niet lukte, daarin slaagt Theo van Doesburg wel - het Stedelijk Museum De Lakenhal in Leiden is voor drie maanden van hem.

door Ad van Kaam

Wat heeft de oprichter van De Stijl meer in huis dan Rembrandt, de grootste schilder die Nederland heeft voortgebracht? Het antwoord komt uit onverwachte hoek. Uit Engeland om precies te zijn. Daar kwam de gerenommeerde Tate Gallery heel toevallig rond dezelfde tijd op hetzelfde idee als Museum De Lakenhal in Leiden: een expositie wijden aan Van Doesburg en zijn tijdgenoten. Toen ze in Londen hoorden dat ze in Leiden met eenzelfde thematiek bezig waren, besloten de twee musea de handen ineen te slaan. Maar waarom zoveel eer voor iemand die geboren is in Utrecht, woonde in Haarlem, Amsterdam, Den Haag en Tilburg en die toevallig van 1916 tot 1921 in Leiden verbleef? "Omdat hij hier in 1917 De Stijl heeft opgericht", zegt conservator Doris Wintgens eenvoudig. "Een doorbraak in de kunst." Het klimaat in de stad beviel hem. Het was de tijd na de industriële revolutie. Van de grote uitvindingen. De trein, de auto, de film, de fotografie. De Leidse universiteit was in het begin van de twintigste eeuw het centrum van de internationale wetenschap. Als kunstenaar was hij een veelvraat. Multidisciplinair. Hij was schilder, architect, ontwerper, vormgever, fotograaf, typograaf en dichter tegelijk. Hij zocht de synthese tussen kunst en maatschappij. Hij zag zichzelf als de constructeur van het nieuwe leven.

"Het is zo mooi geworden. Ik word er helemaal vrolijk van"

Zijn platform voor die veranderingen was De Stijl. Hij verzamelde mensen om zich heen als Piet Mondriaan, Bart van der Leek, de ontwerper Gerrit Rietveld en de architect J.J.P. Oud. Ook zij waren op zoek naar harmonie en een universele stijl. Terug naar de basale kleuren. Het vierkant boven de cirkel. Simpele, herkenbare vormen. "Echte idealisten", zegt Wintgens "Ze hadden een enorme vernieuwingsdrang. Ze zagen alles als kunst." Nederland was in 1921 definitief te klein voor hem geworden. Hij ging naar Duitsland en naar Frankrijk. Hij maakte kennis met stromingen als Bauhaus, het constructivisme, het kubisme en Dada. Hij bracht alles en iedereen bij elkaar. Dat

was zijn verdienste." Als eerbetoon aan een onvermoeibaar ambassadeur brengt De Lakenhal samen met Tate een eeuw later dat uiteenlopende werk van die avant-gardisten bij elkaar. In die zin heeft hij De Lakenhal natuurlijk niet exclusief voor zichzelf, al vormt hij wel de spil waar het allemaal om draait. Er is werk van veel tijdgenoten, er zijn in totaal 400 kunstwerken.

De Lakenhal in Leiden staat vanaf 20 oktober 2009 drie maanden in het teken van Van Doesburg

Wintgens: "Je vindt straks je weg aan de hand van speciale wanden in geel, rood en blauw. Je volgt het spoor van Van Doesburg als vanzelf. Inderdaad, dwars door het museum." Ze kijkt naar een wand over de hele breedte met glas-in-lood. Dat straks verlicht van achteren de zaal in vuur en vlam zet. Ze loopt langs de maquettes en meubels van Rietveld en maakt van enthousiasme een klein sprongetje. Ze wijst op een klein paneeltje van Van Doesburg in geel en brons uit het museum van Basel. In haar optiek het mooiste stuk van de tentoonstelling. "Het is een formidabel klus geweest. We hebben bruiklenen uit de hele wereld. Elk object moet afzonderlijk worden uitgepakt, bekeken en van een conditierapport worden voorzien. Dat alleen kost anderhalf uur per kunstwerk. Want je wilt achteraf geen gedoe met de eigenaar. Maar het liep als een trein. En nu is het klaar. Het is zo mooi geworden. Het overtreft nog mijn verwachting. Ik word er helemaal vrolijk van. Van al die kleuren. We gaan voor 40.000 bezoekers. Ik hoop dat die er net zo opgewekt en blij van worden als wij hier in De Lakenhal."

De expositie in De Lakenhal (Oude Singel 28-32) in Leiden duurt tot en met 3 januari 2010.

Informatie: www.lakenhal.nl